

Wyrok z dnia 24 listopada 1998 r.

I PKN 454/98

Powstanie w kasie fiskalnej braku nawet niewielkiej kwoty pieniężnej, jeżeli nie było następstwem błędu kasjerki obsługującej taką kasę, może być uznane za ciężkie naruszenie podstawowego obowiązku pracowniczego dbałości o mienie pracodawcy (art. 52 § 1 pkt 1 w związku z art. 100 § 2 pkt 4 KP).

Przewodniczący: SSN Kazimierz Jaśkowski, Sędziowie SN: Adam Józefowicz (sprawozdawca), Walerian Sanetra.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu w dniu 24 listopada 1998 r. sprawy z powództwa Małgorzaty M. przeciwko Irenie O. i Danucie A. - Sklep Spożywczy w K. o przywrócenie do pracy na skutek kasacji strony pozwanej, od wyroku Sądu Wojewódzkiego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Katowicach z dnia 10 marca 1998 r. [...]

u c h y l i ł zaskarżony wyrok i przekazał sprawę Sądowi Wojewódzkiemu - Sądowi Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Katowicach do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego.

U z a s a d n i e n i e

Powódka Małgorzata M. wystąpiła z powództwem przeciwko Irenie O. i Danucie A. - Sklep Ogólnospożywczy w K. o przywrócenie do pracy na stanowisku sprzedawcy i zasądzenie wynagrodzenia za czas pozostawania bez pracy w wysokości 400 zł miesięcznie w granicach do dwóch miesięcy z ustawowymi odsetkami oraz zasądzenie 200 zł tytułem bezprawnie potrąconego wynagrodzenia.

Pozwane wniosły o oddalenie powództwa.

Sąd Rejonowy-Sąd Pracy w Katowicach wyrokiem z dnia 8 września 1997 r. zasądził od pozwanych na rzecz powódki 200 zł tytułem reszty wynagrodzenia za styczeń 1997 r. i w pozostałej części powództwo oddalił. Sąd ustalił, że strony zawarły 2 stycznia 1996 r. umowę o pracę na czas nieokreślony, zgodnie z którą za-

trudniono powódkę na stanowisku sprzedawcy w sklepie ogólnospożywczym pozwanych. W ciągu tygodnia powódka obsługiwała stoisko z pieczywem, a w niedzielę także stoisko spożywcze. Dnia 29 października 1996 r. na stoiskach zainstalowano kasy fiskalne z czytnikami kodów kreskowych. Powódkę i pozostałych sprzedawców przeszkolono w zakresie obsługi kas fiskalnych. Pracownik obsługujący kasę miał do niej klucz. W dniu 25 stycznia 1997 r. po zakończeniu pracy współwłaścicielka sklepu Irena O. sprawdziła zapisany w kasach stan sprzedaży z rzeczywistym stanem kasy, to jest znajdującą się w niej gotówką. Raport kasowy porównany w obecności powódki wykazał, że w kasie powinno znajdować się o 199,90 zł. więcej. Powódka wypłaciła tego dnia trzy wypłaty na łączną kwotę 790 zł. W związku z tym w kasie powinno zostać 210,17 zł, a w rzeczywistości zostało 10,27 zł. Powódka zajmowała się tego dnia tylko sprzedażą pieczywa. Z dniem 27 stycznia 1997 r. pozwane rozwiązały z powódką umowę o pracę na podstawie art. 52 § 1 pkt 2 KP uzasadniając to przywłaszczeniem przez powódkę kwoty 200 zł w dniu 25 stycznia 1997 r. Pozwane potrąciły z wynagrodzenia powódki za styczeń 1997 r. kwotę 200 zł. Sąd Rejonowy stwierdził, że potrącenie wynagrodzenia powódki w związku z niezgodnością pomiędzy zapisem sprzedaży, a rzeczywistym stanem kasy nastąpiło z naruszeniem art. 87 § 2 KP, wbrew regułom ochrony wynagrodzenia za pracę, gdyż pozwane nie dysponowały tytułem wykonawczym, a potrącona kwota nie miała charakteru zaliczki pieniężnej lub kary porządkowej, wymienionej w art. 108 KP. Z tego względu powódka ma prawo do części wynagrodzenia za styczeń 1997 r., które zostało wadliwie potrącone.

Sąd Rejonowy uznał, że kwestionowane przez powódkę rozwiązanie umowy o pracę jest zasadne i prawidłowe pod względem formalnym. Pozwane wykazały, że w dniu 25 stycznia 1997 r. wystąpiła rozbieżność pomiędzy zapisem sprzedaży kasy, obsługiwanej przez powódkę, a rzeczywistym stanem kasy. Brak jest błędów kasjera dotyczących wagi sprzedawanego tego dnia ciasta i nie można mówić o innych błędach kasjera w przypadku kas fiskalnych, wyposażonych w czytniki kodu kreskowego. Pozostali kasjerzy zaprzeczyli praktyce operacji kasowych na kasie fiskalnej przez kasjerów z innego stoiska. Gdyby powódka, wbrew poleceniom pracodawcy, udostępniła swą kasę innym osobom lub pozostawiła ją nie zamkniętą, pomimo iż posiadała do niej klucz, to stanowiłoby naruszenie podstawowego obowiązku pracowniczego, jakim jest zgodnie z art. 100 § 2 ust. 4 KP dbałość o mienie zakładu pracy i byłoby rażącym niedbalstwem. Zdaniem powódki mogło nastąpić podwójne

skasowanie na wolnej kasie fiskalnej. Pozwane wykazały, że brak 199,90 zł nie był wynikiem błędu powódki lub działań kasowych innych osób. W tym zakresie Sąd odmówił wiarygodności wyjaśnieniom powódki wobec oczywistej ich sprzeczności z zeznaniami świadków i wyjaśnieniami pozwanych oraz wewnętrznymi sprzecznościami. Zdaniem Sądu zostały spełnione przesłanki z art. 52 § 1 pkt 2 KP.

Sąd Wojewódzki-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Katowicach po rozpoznaniu apelacji powódki, wyrokiem z dnia 10 marca 19098 r. [...] zmienił zaskarżony wyrok Sądu Rejonowego w pkt 2 w części oddalającej powództwo w ten sposób, że przywrócił powódkę Małgorzatę M. do pracy u pozwanych Ireny O. i Danuty A. w sklepie ogólnospożywczym w K. na dotychczasowych warunkach pracy i płacy. Ponadto Sąd Wojewódzki zasądził solidarnie od pozwanych na rzecz powódki kwotę 100 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa adwokackiego. Sąd Wojewódzki przyjmując ustalenia Sądu Rejonowego za własne stwierdził, że pracodawca w decyzji o rozwiązaniu z powódką umowy o pracę bez wypowiedzenia postawił jej zarzut przywłaszczenia kwoty 200 zł. Z uwagi na wartość zagarniętego mienia opisany czyn nie stanowi przestępstwa z art. 204 Kodeksu karnego, lecz wykroczenie z art. 119 § 2 Kodeksu wykroczeń. Przy założeniu nawet, że powódka przywłaszczyła sobie kwotę 200 zł., to nie popełniła przestępstwa. Dlatego powoływanie się przez pozwane na art. 52 § 1 pkt 2 KP należy uznać za chybione, Ponadto przedmiotowe przywłaszczenie nie jest oczywiste, gdyż oczywistość występuje wówczas, gdy nie nasuwający wątpliwości stan faktyczny pozwala na pewne stwierdzenie, że pracownik dopuścił się czynu przestępczego zagrożonego sankcją karną przez ustawę. Sąd Wojewódzki uznał, że pozwane rozwiązały z powódką umowę o pracę bez wypowiedzenia z naruszeniem przepisów o rozwiązaniu umów o pracę. Dlatego na zasadzie art. 56 § 1 KP w związku z art. 386 § 1 KPC i art. 378 KPC orzekł w granicach wniosków apelacyjnych, w których powódka domagała się tylko zmiany zaskarżonego wyroku poprzez przywrócenie do pracy i zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Pozwana Irena O. i Danuta A. wniosły kasację od powyższego wyroku Sądu Wojewódzkiego przywracającego powódkę Małgorzatę M. do pracy na dotychczasowych warunkach. Skarżące zarzuciły w kasacji naruszenie prawa materialnego przez błędną wykładnię art. 52, art. 56 i art. 8 KP i wniosły o uchylenie zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa oraz zasądzenie na ich rzecz kosztów zastępstwa procesowego za wszystkie instancje. Zdaniem pozwanych powódka dopuściła się

zawinionego czynu bezprawnego i bez znaczenia jest wysokość kwoty, którą zagarnęła. Ponadto Sąd drugiej instancji nie rozważył zasadności roszczenia w świetle art. 8 KP. Jeśli pozwane wadliwie określiły przyczynę rozwiązania umowy, to czyn powódki stanowi ciężkie naruszenie podstawowych obowiązków pracowniczych i przywrócenie jej do pracy było niecelowe, gdyż utraciła zaufanie pracodawców i pozostałego personelu sklepu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Stosownie do przepisu art. 393¹⁵ KPC Sąd Najwyższy jest związany prawidłowo ustalonym stanem faktycznym sprawy przez Sąd pierwszej instancji i przyjętym przez Sąd Wojewódzki w postępowaniu apelacyjnym za podstawę zaskarżonego kasacją wyroku. Na tle tej podstawy faktycznej podlega rozpatrzeniu zarzut kasacji naruszenia prawa materialnego przez Sąd drugiej instancji. Z ustaleń Sądów obu instancji wynika, że w ocenie wątpliwie powstałego braku około 200 zł. w kasie fiskalnej, obsługiwanej przez powódkę w dniu 25 stycznia 1997 r. Sądy obu instancji przyjęły założenie, że brak ten należy potraktować jako równoznaczny z przywłaszczeniem przez powódkę wymienionej kwoty. Jednakże ze względu na nasuwający wątpliwości stan faktyczny sprawy Sąd drugiej instancji uznał, że „przedmiotowe przywłaszczenie nie jest oczywiste” i nie jest przestępstwem z art. 204 Kodeksu karnego, lecz wykroczeniem z art. 119 § 2 Kodeksu wykroczeń. Z uwagi na to Sąd Wojewódzki - zdaniem Sądu Najwyższego - trafnie uznał, że pozwane błędnie zakwalifikowały opisane zdarzenie jako oczywiste przestępstwo, uzasadniające zastosowanie wobec powódki art. 52 § 1 pkt 2 KP. Jednakże - zdaniem Sądu Najwyższego - powstanie braku w kasie fiskalnej nawet niewielkiej kwoty, nie będące następstwem błędu kasjerki, obsługującej taką kasę, może być uznane za ciężkie naruszenie podstawowego obowiązku pracowniczego dbałości o mienie zakładu pracy (art. 52 § 1 pkt 1 w związku z art. 100 § 2 pkt 4 KP). W takim razie Sąd Wojewódzki powinien należycie wyjaśnić podstawę prawną swego rozstrzygnięcia, a w szczególności czy charakter czynu powódki stanowi w okolicznościach sprawy zawinione ciężkie naruszenie podstawowego obowiązku pracowniczego, wymienionego w art. 100 § 2 pkt 4 KP. Sąd Rejonowy uznał, że naruszenie tego obowiązku przez powódkę przybrało postać co najmniej rażącego niedbalstwa. Rozpatrujący sprawę w granicach wniosków apelacyj-

nych, Sąd Wojewódzki nie ustosunkował się do tego stanowiska Sądu pierwszej instancji, choć kwestia ta miała istotne znaczenie dla oceny, czy żądanie powódki przywrócenia do pracy nie jest sprzeczne ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem prawa i czy uwzględnienie jej żądania jest celowe. W toku procesu pozwane oświadczyły, że zarówno one jak również pozostali pracownicy sklepu stracili zaufanie do powódki. W tej sytuacji należało rozważyć, czy może mieć zastosowanie w niniejszej sprawie przepis art. 45 § 2 w związku z art. 56 § 2 KP. Sąd Wojewódzki w uzasadnieniu nie wyjaśnił tego aspektu prawnej sprawy. W związku z tym - zdaniem Sądu Najwyższego - należy uznać za uzasadniony zarzut kasacji, że zaskarżony wyrok Sądu drugiej instancji narusza przepisy art. 52 § 1 pkt 1, art. 56 § 2 i art. 8 KP. Z tego względu Sąd Najwyższy uznał, że kasacja wymaga uwzględnienia i dlatego na zasadzie art. 393¹³ § 1 KPC i art. 108 § 2 KPC orzekł jak w sentencji.

=====